

По въпроса за превода на европейски директиви

Дияна Янкова
30 ноември 2017

Съдържание

I. Езиков контекст

II. Институционален контекст

III. Текстуални особености

IV. Примери от изследване на превод на директиви

V. Заключение

Езиков контекст

Официални езици

Непредставени
езици

1. люксембургски,
турски

2. каталонски,
баскски, галисийски

3. уелски,
шотландски келтски
(Scottish Gaelic) И
шотландски (Scots)

ЕЗИКОВ КОНТЕКСТ

*Поддръжници на
използването на
работни езици*

*Поддръжници на
многоезичието*

Особености на законодателния текст

- твори се от много автори и често е с кратки срокове за изпълнение
- връзката между адресант и адресат е непряка
- илокуционната сила е в действие независимо от участниците в комуникацията
- допуска двусмислие, изразява общи и не ясно дефинирани понятия
- едновременно **абстрактен и конкретен**

Институционален контекст на правните текстове

- наднационално ниво
- нов правов ред - “много държави една система”
- често се творят от неестествени носители на езика
- няма наложено съблюдаване на езикови традиции
- липсата на единна, обща култура
- равнопоставеност на всичките официални езици

Институционален контекст на правните текстове

- стремеж да се пише ясно за гражданите и да не се затруднява превода
- размити комуникативни понятия: вид текст, стратегии при създаване на текста
- всяка страна-членка превежда и интегрира европейското законодателство в собствените национални закони и език
- многоезиковият законодателен процес в ЕС включва консултации и сътрудничество между правни специалисти, преводачи, редактори, координатори

Институционален контекст на правните текстове

Директиви

задължителни само относно резултатите, които трябва да се постигнат

процес на транспониране в националното законодателство

някои задължения се загатват в преамбюла

<http://publications.europa.eu/code/bg/bg-000500.htm>

2. Основна структура на правните актове

- 2.1. Заглавие**
- 2.2. Преамбюл (позовавания и съображения)**
- 2.3. Членове (постановителна част)**
- 2.4. Заключителна формулировка относно задължителния характер на регламентите**
- 2.5. Заключителна формулировка (място, дата и подпис)**
- 2.6. Приложения**
- 2.7. Структурни елементи на актовете**

Институционален контекст - накратко

- Многоезичие
- Процес на нормотворчеството
- Хибридность на дискурса
- Институционалните норми на превода
- Изискванията за единно тълкуване на законодателството
- спецификата на законодателните жанрове

Текстуални особености на директивите

прекалено подробни

много дълги заглавия (titles)

дълъг списък с дефиниции, нетипични за страни от
континенталното законодателство

дълги изречения

Текстуални особености

- утежнена лява дислокация
- тавтология
- лексикално повторение вместо референциални средства
- употреба на думи с неясно и променливо значение
- субстантивизация

Утежнена лява дислокация

Държава-членка, която на датата, посочена в член 14, параграф 1, има орган на своя територия компетентен по случаи на безпричинен отказ или предлагане на неприемливи условия от излъчващата организация за придобиване на правото на кабелно препредаване на програма, предназначена за публика в тази държава-членка, може да запази този орган.

Утежнена лява дислокация

Нееднократното и системното извличане и/или повторно използване на несъществени части от съдържанията на бази данни, изискващи действия, които противоречат на нормалното използване на тази база данни или които неоснователно увреждат законните интереси на производителя на базата данни не са разрешени.

ТАВТОЛОГИЯ

physical person – natural person

approximation, harmonization, coordination

копие - экземпляр

Номинализация

When an international co-production agreement concluded before the date mentioned in Article 14(1) between a co-producer from a Member State and one or more co-producers from other Member States or third countries expressly provides for a system of division of exploitation rights between the co-producers by geographical area for all means of communication to the public, without distinguishing the arrangement applicable to communication to the public by satellite from the provisions applicable to the other means of communication, and where communication to the public by satellite of the co-production would prejudice the exclusivity, in particular the language exclusivity, of one of the co-producers or his assignees in a given territory, the authorization by one of the co-producers or his assignees for a communication to the public by satellite shall require the prior consent of the holder of that exclusivity, whether co-producer or assignee.

Когато международен договор за съвместна продукция, сключен преди посочената в член 14, параграф 1 дата между съпродуцент от държава-членка и един или повече съпродуценти от други държави-членки, или трети страни, изрично предвижда система за разделяне на правата на ползване между съпродуцентите по географски принцип чрез всички средства за публично съобщаване, без да прави разлика между разпоредбите, които се прилагат към публично съобщаване чрез спътник и разпоредбите, които се прилагат към другите начини на съобщаване и когато публичното съобщаване чрез спътник на съвместната продукция би накърнило изключителните права, особено езиковите на един от съпродуцентите или негови правоприменници за дадена територия, разрешението от страна на един от съпродуцентите или неговите правоприменници за публично съобщаване чрез сателит може да стане само с предварителното съгласие на носителя на такива изключителни права, независимо дали е съпродуцент или правоприменник.

Думи с неясно и променливо значение

*значителен, несъобразен, прекомерен,
удобен, наличен, приблизително, надлежен,
умисъл, и/или, незабавно, подходящ....*

Примери. Буквален превод

Insofar as loading, displaying, running, transmission or storage of the computer program necessitate such reproduction, such acts shall be subject to authorization by the rightholder.

Доколкото зареждането, изобразяването на екран, изпълняването, предаването на разстояние или съхраняването на компютърната програма изискват такова възпроизвеждане, такива изискват разрешението на носителя на правата.

Примери

1. Member States **shall bring into force** the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive not later than 1 July 1994. They **shall** forthwith **inform** the Commission thereof.
2. When Member States adopt these measures, they **shall contain** a reference to this Directive or **shall be accompanied** by such reference at the time of their official publication. The methods of making such a reference **shall be laid down** by the Member States.
3. Member States **shall communicate** to the Commission the main provisions of domestic law which they adopt in the field covered by this Directive.

Примери

1. Законите, подзаконовите актове и административните разпоредби, които приемат държавите-членки съгласно тази Директива, **трябва да влязат в сила** не по-късно от 1 юли 1994 година. Държавите членки незабавно **да уведомят** за това Комисията.

Приемането или официалното публикуване на тези мерки **се придружава** от препратка към тази Директива. Начините и особеностите на препратката **се определят** от държавите-членки.

2. Държавите-членки **ще съобщят** на Комисията основните разпоредби на вътрешното законодателство, приети в областта, регулирана от тази Директива.

Примери. Предаване на латинизми

vis-à-vis, mutatis mutandis, sui generis, inter alia

*по отношение на, със съответните изменения,
специално, между другото*

Примери. Предишна конотация

Самият термин „директива“

Добри практики

*...whereas this Directive does not affect the exercise of **moral rights**;
...като се има предвид, че тази Директива не засяга упражняването на **неимуществени права** ...*

*...it is necessary to ensure that the negotiations are not blocked without **valid justification**.....че преговорите няма да бъдат блокирани без **сериозно основание**...*

*...Whereas for a transitional period Member States should be allowed to retain existing bodies **with jurisdiction** in their territory over cases where....*

*...Като се има предвид, че за определен преходен период на държавите-членки трябва да се разреши да запазят съществуващите органи, които **са компетентни** на своя територия по случаите, в които...*

Изводи

- законодателните текстове най-често изискват функционална еквивалентност
- разширяване или стеснение на значението на термина
- избор на терминология която да не е тясно свързана с определена правна система
- детериториализиран и декултурализиран език

Когато терминът е прозрачен или мотивиран от семантична гледна точка - буквален превод
Community law, Green Paper > право на Общността, Зелената книга

Faux amis
statute - статут

Defamation: holding up of a person to ridicule, scorn or contempt in a respectable and considerable part of the community. Includes both libel and slander

В българската правна система – клевета – термин, който съответства по семантични характеристики на генеричния defamation

Разминаване с БГ терминологията

- *един и същи термин, който изразява различни понятия, или води до различни правни последици*
- *някои термини вече са част от практиката и не подлежат на промяна*
- *дори при липса на концептуални различия, може да се използват два термина*

Заклучения

- Отдалечаване на текста на европейското право от текстуализацията на националните правни системи
- Взаимозависимост на 24-те огледални езикови версии
- Рязки различия в жанровите конвенции на националния и европейския правен език
- Налагане на наднационални особености в националното законодателство
- Създаване на евролект, резултат от нуждата законодателството да се тълкува и прилага еднакво

Да приемем българския евролект и да положим
усилия да подобрим качеството му

Библиография

Biel, L. 2015. Phraseological profiles of legislative genres: complex prepositions as a special case of legal phrasemes in EU law and national law, FACHSPRACHE International Journal of Specialized Communication, 37(3-4), 139-160

Piehl, A. 2006. The Influence of EU legislation on Finnish Legal Discourse. How to Assess it? In Heikki Matilla (ed.). The Development of Legal Language. Helsinki: Kauppakaari, 101-112.

Robinson, W. 2014. Making EU Legislation Clearer. European Journal of Law Reform, 16(3)

Tosi, A. 2005. EU Translation problems and the danger of linguistic devaluation. // International Journal of Applied Linguistics 15/3, 384-388.

Van Els, T. 2005. Multilingualism in the European Union. // International Journal of Applied Linguistics, 15/3, 263-281.

Veisbergs, A. 2001. Latvian Legal Language – The Fourth Transition of the 20th Century. In Mayer, Felix (ed.) Language for Special Purposes: Perspectives for the New Millennium, vol. 2. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 623-629.

Yankova. D. 2008. The Text and Context of European Directives. Translation Issues in Approximating Legislation. Sofia: St Kliment Ohridski University Press.

The Telegraph

English could be banned as an official language of the EU after Brexit despite being the most spoken in Europe, an official has admitted.

Although it is the main working tongue of European Union institutions, it might be dropped when Britain leaves the bloc - further reducing the UK's influence on the continent.

Each member state has the right to nominate a primary language in Brussels, but no state other than Britain has registered English.

“If we don't have the UK, we don't have English”

Danuta Hübner MEP

This means that its legal status would be removed when Britain leaves the EU, despite it being in everyday use in both Ireland and Malta - which chose Gaelic

and Maltese respectively as their official languages.